

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060105

DOM
2017-09-14
Stockholm

Mål nr
F 9601-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-10-17 i mål nr F 4782-16,
se bilaga A

KLAGANDE

1. JB

2. TC

3. BE

4. NE

5. PH

6. IMJ

7. EN

8. KN

9. PN

Dok.Id 1348146

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

10. EN

Ombud för 1-6 och 8-10: EN

MOTPARTER

1. PHA

2. LA

3. HB

4. GB

5. AGB

6. Byråsvägarnas Samfällighetsförening, 717904-3828
c/o PO

7. Böle och Västra Utsjös Samfällighetsförening, 716457-2724
c/o LGG

8. LE

9. EÅG

10. FE

11. ME

12. ME

13. MBEE

14. NEE

15. JF

16. NF

17. HG

18. HH

19. IHA

20. LJH

21. SH

22. LH

23. Holmsjöarnas Samfällighetsförening
c/o UM

24. Häråbergsvägens Samfällighetsförening
c/o GB

25. GJ

26. IMJ

27. JJ

28. KHÅJ

29. SJ

30. AKN

31. GK

32. LL

33. SHL

34. HOL

35. BM

36. HOM

37. PEM

38. Malungs Jordägares Samfällighetsförening
c/o ML

39. BM

40. UM

41. Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

42. AGN

43. BN

44. UN

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen

DOM

F 9601-16

45. EP

46. HLP

47. MP

48. UP

49. KJ

50. LS

51. HS

52. OS

53. PÅ

SAKEN

Anläggningsförrättning för ny väg till Vallsjön, YYY, i Malung-Sälens kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom samt Lantmäteriets beslut den 7 juli 2016 i ärende nr W12477, med undantag för Lantmäteriets rättelsebeslut avseende fastigheterna YYX och YYZ, och återförvisar ärendet till Lantmäteriet för fortsatt handläggning.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

JB, TC, BE, NE, PH, IMJ, EN, KN, PN och EN (klagandena) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja underinstansernas avgöranden och återförvisa ärendet till Lantmäteriet för ändrad beräkning av andelstalen.

GJ, UM, MP, UP och HS har medgett klagandenas yrkande.

Naturvårdsverket har medgett klagandenas yrkande.

GB och **Häråbergsvägens samfällighetsförening** har medgett klagandenas yrkande, med tillägget att två samfälligheter bör skapas.

Övriga motparter har beretts tillfälle att yttra sig över överklagandet men har inte avhörtts.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Klagandena har framfört i huvudsak följande till stöd för sin talan:

Bakgrund till förrättningen

Förrättningen söktes eftersom området mellan Böle by och E16 saknade en bra skogsbilväg. Dessutom ville man få ordning på förvaltningen av Gamla Vallsjöselsvägen, som saknar andelstal och har en olämpligt belägen utfart. Man ville också bli av med tung trafik på Västra Utsjövägen. När man till slut kom fram till en lösning glömde man bort att många fastigheter hade tillgång till den befintliga utfarten från Gamla Vallsjöselsvägen och beräknade andelstalen som om den gamla utfarten aldrig hade funnits.

Närmare om Gamla Vallsjösvägen och dess utfart

I dagsläget går det bra att använda den befintliga utfarten vintertid med mycket små kostnader förutom plogning av snö. Tunga transporter kan passera på tjälad mark och klara svängar på packad snö. Alternativt skulle man kunna klara timmertransporter genom att använda enkelbil, dvs. timmerlastbil utan släp. En stor del av Gamla Vallsjösvägens område är beroende av vinter för skogsbruk. Tidigare har man använt något enstaka gruslass som man tillfälligt lagt ut, som sedan har tagits bort. Enligt utlåtande från en opartisk vägkonsult är det lätt att åtgärda utfarten till en relativt låg kostnad.

Alternativ utfart från Gamla Vallsjösvägen till Västra Utsjövägen

Det är möjligt att anlägga en ny utfart söder om den nuvarande utfarten till Västra Utsjövägen. Den skulle vara ca 300 meter lång och placeras där det för närvarande finns en skoterled (se karta 6 i bilaga 6). Kostnaden för nybrytning av skogsbilväg kan antas vara 100 kr/meter inklusive trummor. Eventuell grusning kan kosta allt från 10 kr/meter och uppåt beroende på vilka krav man har. Om man satsar 35 kr/meter på tillfört grus blir den totala kostnaden för att nå allmän väg med ny utfart 40 500 kr.

Alternativa beräkningar

För fastighetsägare längs Gamla Vallsjösvägen finns tre valmöjligheter för att få ändamålsenlig tillgång till väg.

- Alternativ 1: Investera enligt förslaget som valdes i Lantmäteriets förrättning (utfart vid E16): kostnad ca 221 000 kr
- Alternativ 2: Investera i renovering av gamla utfarten, kostnad ca 15 000 kr.
- Alternativ 3: Investera i nyanlagd utfart mot allmän väg 510 (Västra Utsjövägen), kostnad ca 40 500 kr.

Det rimliga är att fastighetsägare längs Gamla Vallsjösvägen inte ska betala mer av nybrytningen än vad det kostar att få till en bra utfart på befintlig plats eller i närheten av denna enligt alternativ 2 eller 3. Mark- och miljööverdomstolen bör ange att förrättningen ska göras med utgångspunkt att de som har båtnad i Gamla Vallsjösvägen (dvs. fastigheter som är med i beräkningar med tonkilometermetoden, Lantmäteriets aktbilagor IN3 och IN4) endast ska ha en kostnad som motsvarar att

rusta upp den befintliga utfarten eller att anlägga en ny utfart mot allmän väg. I beräkningen IN2, nybrytning, ska alla utom de som är med i IN3 och IN4 vara med i anläggningskostnaden. Hänsyn bör dock tas till en tänkt upprustning av utfarten. Om andelsberäkning görs på det sättet skulle andelstalen motsvara den nytta som varje fastighetsägare har i förrättningen.

Naturvårdsverket har anslutit sig till det som klagandena har framfört.

GB och **Häråbergsvägens samfällighetsförening** har framfört i huvudsak följande till stöd för sin talan:

Gamla Vallsjöselvägen och dess utfart

De flesta av de som överklagat förrättningen har ingen laglig rätt att bruka Gamla Vallsjöselvägen. Endast två av de fastigheter som ingår i nu aktuell förrättning kan i sin egenskap av delägare i YXX, som är den samfällighet som sträcker sig ca 100 meter från Västra Utsjövägen upp till gårdarna, hävda laglig rätt att bruka nuvarande utfart. Dessutom är den gamla utfarten inte lämplig som utfart för virkestransporter på grund av läget. De stora olägenheter som uppstått vid utfarten för angränsande bostadsfastigheter och för trafiken på byvägen är väldokumenterade och kan förstås av alla som besökt platsen.

Den gamla vägen är den ursprungliga fäbodvägen till Vallsjöselens fäbodrar. Vägen har alltid haft en mycket låg bärighet och har aldrig varit avsedd som skogsbilväg för tunga virkestransporter. Den gamla vägen har vanskötts sedan fäbodbruket lades ner under slutet av 1960-talet. Eftersom vägförvaltning saknats har fastighetsägarna längs vägen inte ansett sig skyldiga att hålla vägen i körbart skick trots att man under årens lopp gjort stora avverkningar. Den gamla vägen är nu i ett så bedrövt skick att den endast med svårighet är farbar med personbil.

Kostnader och nytta

Förrättningen med den nya vägen innebär att de flesta markerna blir tillgängliga för ett aktivt skogsbruk året runt, vilket ökar berörda fastigheters bruks- och marknadsvärde avsevärt, att en riktig utfart för virkestransporter skapas och att den

gamla vägen räddas till eftervärlden. Vanlig personbilstrafik får säkert förekomma som tidigare på nuvarande utfart. Klagandena har inte redovisat den stora marknadsvärdeökning som fastigheterna kommer få tack vare den nya vägen i de alternativa beräkningarna. Det är dessutom anmärkningsvärt att man tar upp frågan om alternativ utfart för den gamla vägen först nu. Om förslaget kommit upp redan under förrättningen hade det säkert varit möjligt att diskutera det som ett alternativ.

Slutsats

Ärendet bör återförvisas till Lantmäteriet med följande anvisning:

Anläggningsförrättningen bör delas i två delar så att Gamla Vallsjösvägen med dess båtnadsområde, med viss komplettering för ny utfart, utgör den ena samfälligheten och nybrytningen med oförändrat båtnadsområde utgör den andra. På det sättet blir inte kostnaden för den nu överklagade förrättningen bortkastad utan båda parter kan, förhoppningsvis med rimliga ytterligare lantmäterikostnader, bygga varsin väg utifrån sina förutsättningar.

Klagandena har framfört i huvudsak följande till bemötande av GB och Häråbergsvägens samfällighetsförenings yttrande:

De fastigheter som äger andelar i samfälligheten YXX vid nuvarande utfart speglar inte det nuvarande ägandet längs vägen. Syftet med samfälligheten har med all sannolikhet varit att fastigheter med skiften innanför gårdarna längs väg 510 ska nå den allmänna vägen genom en samfälld väg genom gårdarna. Det är således inte en rimlig slutsats att fastigheter med skogsskiften längs Gamla Vallsjösvägen inte skulle ha laglig rätt att använda etablerade utfarter.

GJ UM, MP UP och HS har anslutit sig till det klagandena anfört.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Klagandena har yrkat att ärendet ska återförvisas till Lantmäteriet för ändrad beräkning av andelstalen för gemensamhetsanläggningen, varvid hänsyn ska tas till att vissa delägare idag har rätt till utfart från gamla Vallsjöselsvägen till Västra Utsjövägen och att det är möjligt att anlägga en ny utfart till Västra Utsjövägen till betydligt lägre kostnad. GB och Häråbergsvägens samfällighetsförening har framfört att två samfälligheter bör skapas.

Enligt 15 § anläggningslagen (1973:1149) ska kostnaderna för utförandet av en gemensamhetsanläggning fördelas efter vad som är skäligt med hänsyn främst till den nytta fastigheten har av anläggningen. Enligt Mark- och miljööverdomstolens mening måste möjligheten att ordna en ny utfart mot Västra Utsjövägen beaktas vid denna bedömning. Detta eftersom fastigheterna längs den befintliga Vallsjöselsvägen redan har tillgång till utfart och inte kan anses ha lika stor nytta av en nyanlagd väg upp mot E16 som de fastigheter som för närvarande inte har tillgång till någon utfart alls. Det innebär att den del av kostnaderna för nybyggnad av väg som läggs på fastigheterna längs den befintliga Vallsjöselsvägen inte bör överstiga vad det skulle kosta att lösa enbart dessa fastigheters behov med en ny utfart mot Västra Utsjövägen. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att sådan hänsyn inte tagits vid fördelningen av kostnaden för nybyggnad av väg mellan 1-2 (se Lantmäteriets aktbilaga IN2). Underinstansernas avgöranden ska därför undanröjas och ärendet visas åter till Lantmäteriet för förnyad handläggning. Mark- och miljööverdomstolen finner inte skäl att lämna anvisning om att anläggningsförrättningen bör delas i två delar.

Lantmäteriet har i förrättningen även omprövat andelstalen i gemensamhetsanläggningen YXY för de fastigheter som ska ingå i den nya gemensamhetsanläggningen YYY. Då den omprövningen är föranledd av beslutet avseende YYY måste även Lantmäteriets beslut om omprövning av andelstalen i YXY undanröjas (jfr. 16 kap. 11 § andra stycket och 17 kap. 3 § fastighetsbildningslagen [1970:988]).

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att Lantmäteriets beslut om rättelse enligt 26 § förvaltningslagen (1986:223) av delägandet i YXY saknar samband med övriga beslut i förrättningen, varför rättelsebeslutet inte ska undanröjas.

Domen kan enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Roger Wikström, tekniska rådet Jan Gustafsson samt hovrättsrådet Ulf Wickström, referent.

Lina Tengvar har föredragit målet.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-10-17
meddelad i
Nacka strand

Mål nr F 4782-16

KLAGANDE

1. JB (XXX)
2. TC (XXY)
3. BE (1/2 andel (XXZ) och
1/2 andel (XZZ))
4. NE (1/2 andel (XXZ) och
1/2 andel (XZZ))
5. PH (XYY)
6. IMJ (XYZ)
7. EN (1/3 andel XZX)
8. KN (1/3 andel XZX)
9. PN (1/3 andel XZX)
10. EN (XZY)

Dok.Id 472353

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäteriets beslut 2016-07-07 i ärende nr W12477

SAKEN

Anläggningsförrättning för ny väg till Vallsjön, YYY, i Malung-Sälens kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

Den 7 juli 2016 fattade Lantmäteriet (LM) bl.a. beslut om att inrätta en gemensamhetsanläggning YYY med ändamålet väg (ny väg till Vallsjön), om ändring av andelstal enligt tidigare anläggningsbeslut (YXY), om fördelningen av kostnader för 1) utförande och drift av anläggningen, för 2) upprustning och nybyggnad av väg, och för 3) framtida insatser på vägarna, om att tillträde ska ske när anläggningsbeslutet vunnit laga kraft, om att ingen ersättning ska betalas, om fördelningen av förrättningskostnaderna, och om förrättningsens avslutande. Motivet till ansökan om förrättningen är nuvarande problem med att transportera virke via den nuvarande utfarten genom byarna.

YRKANDEN M.M.

JB, TC, BE, NE, PH, IMJ, EN, KN, PN och EN (fortsättningsvis klagandena) har begärt att mark- och miljödomstolen ska undanröja LM:s beslut och visa ärendet åter dit för fortsatt handläggning. Klagandena har till stöd för sitt överklagande i huvudsak anfört vad som framgår av bilagorna 1-2.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen anser att överklagandena ska avslås och skälen för det är följande.

Mark- och miljödomstolen, som inte finner skäl att hålla sammanträde, har avgjort målet på handlingarna sedan klagandena beretts tillfälle att slutföra sin talan.

Klagandena har hävdad att LM:s beslut leder till orimliga konsekvenser för dem, eftersom de inte har någon nytta eller intresse av en ny skogsbilväg med utfart mot Värmlandsvägen. De har redan en utfart mot Västra Utsjövägen genom

Vallsjösvägen, alternativt kan en ny utfart anläggas i Böle. Kostnaderna för en sådan lösning är en bråkdel av de kostnader som LM:s beslut innebär. Det har inte beaktats vid båtnadsberäkningen.

I den delen kan mark- och miljödomstolen konstatera att en arbetsgrupp med uppgift att biträda LM i ärendet och en av LM utsedd sakkunnig, SL (Skogsstyrelsen), båda ansett att den befintliga utfarten från Vallsjösvägen ut på Västra Utsjövägen är olämplig att använda för skogstransporter. Arbetsgruppen har förklarat att utfarten genom byn är för trång och går väldigt nära bebyggelse. Befintliga avloppsledningar har blivit sönderkörda för att marken är för mjuk. Att bara använda enkelbil vid skogstransporter löser inte problemet, eftersom marktrycket är detsamma. Fastighetsägare vars fastigheter angränsar utfarten har framfört klagomål på utfarten. SL har anfört att utfarten är olämplig att använda för skogstransporter. Enligt honom har skogsbruket utvecklats på så sätt att alltmer tyngre transporter används och att det därför finns ett stort behov av en ny utfart.

LM har mot bakgrund av vad arbetsgruppen och SL anfört bedömt att det är olämpligt att inrätta en gemensamhetsanläggning som omfattar nyss nämnda befintliga utfart. Att det i dag finns en utfart där innebär, enligt LM, inte med automatik att den är lämplig för ändamålet. Mark- och miljödomstolen anser att vad klagandena anfört inte ger anledning att ifrågasätta LM:s bedömning i denna del. Att flytta utfarten till annan lokalisering inom Böle by till de södra delarna av fastigheterna YXZ och YZZ och inrätta den delen som gemensamhetsanläggning skulle medföra att problemen med virkestransporter genom byarna kvarstår.

Klagandena har vidare anfört att YYY ska delas upp i två eller tre sektioner och att tonkilometermetoden är lämplig att använda för att fördela kostnader för drift av vägen. Vid nybrytning av vägen ska annan metod användas, t.ex. investeringskalkyler. Av Lantmäteriets handbok AL 2015-07-01 framgår följande. Sektionsindelning är framför allt lämplig när det gäller vägföretag, t.ex. när det är nödvändigt

att en fastighet eller en grupp av fastigheter ensam svarar för utförandet av en viss del av vägnätet, medan samtliga fastigheter bör ta gemensam del av driften av hela anläggningen (prop. 1973:160 s. 218 m-y). Med hänsyn till konsekvenserna för den ekonomiska förvaltningen av anläggningen bör möjligheterna till sektionsindelning utnyttjas med försiktighet (prop. 1973:160 s. 218 y). En indelning i sektioner bör endast ske då den leder till att fördelningen av kostnaderna mellan deltagarna påtagligt skiljer sig från vad som annars skulle vara fallet. LM har beslutat YYY ska inrättas som en gemensamhetsanläggning utan sektionsindelning och med en gemensam andelstalsserie för fördelning av kostnaderna för utförande och drift. Mark- och miljödomstolen gör ingen annan bedömning än LM gjort. Att sektionsindela YYY är inte lämpligt då klagandenas fastigheter har nytta av hela gemensamhetsanläggningen med två utfarter.

Domstolen kan vidare konstatera att de beräkningar av andelstalen som ligger till grund för LM:s beslut bygger på investeringskalkyler i de delar det är fråga om nybrytning av väg och på tonkilometermetoden i övriga delar. Vid sådana förhållanden och i ljuset av den nyss redovisade bedömningen i fråga om den befintliga utfarten finns inte skäl att ändra LM:s beslut. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 3](#) (DV 427)

Överklagande senast den 7 november 2016.

Johan Rosén

Björn Hedlund

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Johan Rosén, ordförande, och tekniska rådet Björn Hedlund.